

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

Bilgi Notları

Ekim 2023

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Ekim ayında Kabul Edilebilirliğe ilişkin olanlar haricinde 127 karar verdi. Mahkeme, bu kararların 34'ünü yüksek önem ve orta öneme sahip karar olarak tasnif etti. Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneği olarak bu 34 karar hakkında Türkçe bilgi notları hazırladık. AİHM kararlarından haberdar olmanın kime, ne faydası olduğunu, bu işi niçin yaptığımızı internet sitemizde yayınlayacağımız bir metinde açıkladık.

Vasile Sorin Marin /Romanya

Başvuru No. 17412/16

Karar tarihi : 03.10.2023

Ek 7 Protokol Md.4 – Aynı Suçtan İki Kez Yargılanmama ve Cezalandırılmama Hakkı

Başvuru, başvuranın Eylül 2011'de bir alışveriş merkezindeki gece kulübünde düzenlenen bir etkinlik sırasında şiddet içeren davranışlarda bulunmaktan idari para cezasına çarptırılması ve daha sonra kamu hizmetine çevrilen bir hapis cezası almasına ilişkindir. Başvuran aynı suçtan iki kez yargılanıp mahkûm edilmiş olmasından şikâyetçidir. Mahkeme, aynı vakaya ilişkin iki grup yargılamanın birbirini tamamlayan amaçlar taşıdığına ya da tamamlayıcı şekilde uygulandığına tespit edilemediğini, sonuç olarak başvuranın aynı davranış için iki kez cezalandırıldığını, bunun başvuran aleyhine meşru amaçla orantısız olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, Sözleşmeye Ek 7. Protokol'ün 4. Maddesi ile korunan aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

El-Asmar /Danimarka

Başvuru No. 27753/19

Karar tarihi : 03.10.2023

Md. 3 İşkence ve Kötü Muamele Yasağı - İhlal

Başvuru, tutuklu olduğu sırada iki cezaevi görevlisi tarafından başvurana hücrede biber gazı sıkılması, başvuranın şikayetine rağmen etkili bir soruşturma yürütülmemesine ilişkindir. Mahkeme, şikayet sonrası yürütülen soruşturmada cezaevi günlüklerinde belirtilen olaylara ve zamanlamalarına ilişkin tutarsızlıkların, cezaevi görevlilerinin tutuklunun hücreğine niçin girdiklerinin, biber gazı uygulamasına ilişkin iç hukuk kurallarına uyulup uyulmadığının,

başvurucunun saldırgan davranışlarına yönelik uygulanacak tedbirde hazırlık hareketleri olup olmadığının aydınlatılmamış olması sebebiyle işkence ve kötü muamele yasağının usuli yönüyle etkili soruşturma yükümlülüğü bakımından ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, yetkililerin başvuranın tekrarlanan tehditleri ve fiziksel saldırıları hakkında önceden bilgi sahibi olduklarını, başvuranın saldırısıyla cezaevi görevlilerinin hücreye girmesi arasında 20 dakika olduğunu, soruşturmanın da etkili yürütülmemesiyle bağlantılı olarak görevlilerin önceden bir uyarıda bulunmaksızın güç kullanımının başvuranın saldırgan davranışı karşısında zorunlu olduğunu gösteremedikleri sonucuna ulaşmış, işkence ve kötü muamele yasağının esas yönünden de ihlal edildiğine karar vermiştir.

Efgan Çetin ve Diğerleri /Türkiye

Başvuru No. 14684/18

Karar tarihi : 03.10.2023

Md. 6 – Adil Yargılanma Hakkı (ihlal)

Başvuru, birinci başvuranın zeytinliği ve diğer başvuranların konutlarının yakınında kurulacak bir jeotermal enerji santraliyle ilgili olarak Bakanlık tarafından alınan çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir kararına ilişkindir. Başvuranların idari kararın iptali istemiyle açtıkları dava, söz konusu tesisten daha önce haberdar oldukları ve davayı süresinde açmadıkları gerekçesiyle reddedilmiş, başvuranlar mahkemeye erişim haklarının ihlal edildiğinden yakınmışlardır. AİHM, yerel mahkemeler tarafından yapılan incelemede yetkili makamların yerine getirmediği ÇED'e ilişkin kararı duyurma yükümlülüğü ile başvuranların dava açma süresi arasında bir denge kurmayarak süre sınırına ilişkin usuli kurallarının özellikle katı bir şekilde uyguladığını ve başvuranların aşırı bir yüke katlanmak zorunda bırakıldığını tespit etmiştir. Mahkeme, süre sınırlarının katı bir şekilde yorumlamasının davanın esasına ilişkin tam bir inceleme yapılmasını engellediğini, yerel mahkemeler tarafından başvuranlara orantısız bir yük yüklenerek Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrası ile güvence altına alınan başvuranların mahkemeye erişim haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Shahzad /Macaristan

Başvuru No. 37967/18

Karar tarihi : 05.10.2023

Md. 3 İşkence ve Kötü Muamele Yasağı - İhlal

Başvuru, sığınmacı olan başvurucunun Sırbistan - Macaristan sınırını geçtiği sırada Macaristan sınır polisi tarafından maruz bırakıldığı kötü muameleye ilişkindir. Başvurucu, sınır polisi tarafından Sırbistan'a geri götürülürken yumruklendiğini, tekmelendiğini, cop ve demir aletlerle dövüldüğünü beyan etmiş, bu olaylardan birkaç saat sonra Sırbistan hastaneleri tarafından vücudunun her yerinde yaralanmalar olduğu, iki ayrı kafa travması olduğu belgelenmiştir. Mahkeme, yürütülen soruşturmada yetkililerin çoğunlukla fail olduğu iddia edilen kişilerin ve iddia edilen olay sırasında orada bulunmayan diğer polis memurlarının ifadelerine dayandığını, beyanların doğruluğunun araştırılmadığını, başvurucunun dinlenmediğini, başvurucunun yaralarına ilişkin adli tıp incelemesi talep edilmediğini, tutarsızlıkların giderilmediğini tespit ederek Sözleşmenin 3. maddesinin etkili soruşturma yükümlülüğü bakımından ihlal edildiğine dair karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, yetkililerin başvuranın yaralanmalarının nedenine ilişkin makul bir açıklama sunmadıklarını ve başvuranın iddia ettiği muameleden başka bir şeyden kaynaklandığını ortaya koyamadıklarını, güç kullanımının gerekli olduğunu gösteren hiçbir veri sunulmadığını tespit ederek işkence ve Kötü Muamele Yasağının esas yönünden de ihlal edildiğine karar vermiştir.

Gurbanov /Ermenistan

Başvuru No. 7432/17

Karar tarihi : 5.10.2023

Md. 8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı- İhlal değil

Md.14 - Ayrımcılık Yasağı -İhlal değil

Başvuranın oğlu Azerbaycan Silahlı Kuvvetleri'nde asker olarak görev yaparken Aralık 2016'da Ermenistan sınırındaki silahlı çatışmada hayatını kaybetmiştir. Başvuru, oğlunun naaşının Şubat 2017'ye dek Ermenistan yetkilileri tarafından başvurana iade edilmemesine ilişkindir. Başvuran cenazeyi dini geleneklerine uygun olarak defnedemediklerinden, buna ilişkin etkili bir hukuk yolu bulunmadığından ve cenazenin ayrımcı nedenlerle ivedi şekilde iade edilmediğinden yakınmıştır. AİHM, cenazenin Ermenistan makamları tarafından kötü muameleye maruz kalıp kalmadığına ilişkin adli tıp soruşturması yürütmek amacıyla tutularak bu konuda Uluslararası Kızılhaç Komitesinin bilgilendirilmiş olması karşısında iki ülke arasındaki çatışma durumunu dikkate alarak ilgili çatışmada ölen Ermenistan askerleri ile Azerbaycan askerlerinin cenazelerinin iadesi konusunda ayrışan müdahalenin başvuranın özel hayata saygı hakkı ile ayrımcılık yasağını ihlal etmediğine karar vermiştir.

Ikotity ve Diğerleri /Macaristan

Başvuru No. 50012/17

Karar tarihi : 5.10.2023

Md. 10 – İfade Özgürlüğü - İhlal Değil

Başvuranlar Macaristan Parlamentosu'nda muhalefet partisi üyeleri olup siyasi pozisyonlara sahiptirler. Başvuru, hükümetin Budapeşte'nin kalkınma planlarına ilişkin bir meclis tartışması sırasında başvuranların afiş kullanmalarına izin verilmemesi ve afişleri izinsiz kullandıkları için maruz bırakıldıkları disiplin yaptırımlarıyla ilgilidir. Başvuranlar, verilen idari para cezasının ifade özgürlüğü haklarını ihlal ettiğinden yakınmışlardır. Mahkeme; uygulanan yaptırımın meclisin iç işleyişine dair usuli bir niteliğe sahip olduğunu, parlamentonun düzenli işleyişi ve siyasi tartışma zemininin korunabilmesi amacı ile başvuranların maaşının 1/7 sine tekabül eden ve geçimlerini etkilemeyen parasal yaptırımın orantısız olmadığını tespit etmiş, Sözleşmenin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Andrzej Ruciński /Polonya

Başvuru No. 22716/12

Karar tarihi : 05.10.2023

Ek Protokol 1, Md. 1 – Mülkiyetin Korunması (İhlal)

Başvuru, başvuranın vergi borçları nedeniyle ticari ve şahsi malvarlıklarına uzun süren kısıtlamalar konması, vergi makamları tarafından alınan kararlar nedeniyle başvuranın ticari kayıplarının tazmin edilmemesiyle ilgilidir. Banka hesaplarının dondurulması ve araçlarına el konulması da dahil olmak üzere üç yıl boyunca başvuranın malvarlığına yönelik uygulanan kısıtlamalar, başvuranın ticari zararına sebebiyet vermiştir. Mahkeme, sonradan kaldırılırsalar dahi başvuranın ticari ve şahsi malvarlığına uygulanan kısıtlamaların başvurana bireysel olarak aşırı bir yük yüklediğini ve amaçlanan kamusal yarar ile orantılı olmadığını tespit etmiş, Sözleşmeye ek 1. Protokolün 1. maddesi ile korunan mülkiyetin korunması hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.



**Evrensel Haklar
İçin Hukukçular
Derneği**

Ghazaryan ve Bayramyan /Azerbaycan

Başvuru No. 33050/18

Karar tarihi : 05.10.2023

Md. 3 İşkence ve Kötü Muamele Yasağı İhlal

Md. 5/1 ve 5/3 Özgürlük ve Güvenlik Hakkı- İhlal

Azerbaycan sınırına 2.7 km uzaklıkta bir köyde yaşayan Ermenistan vatandaşı başvuranların zihinsel rahatsızlıklara sahip oğlu, Azerbaycan'da Ermenistan sınırına yakın bir yerde Temmuz 2018'de yakalanmış, tutuklanmış, daha sonra sabotaj ve terör saldırıları gerçekleştirmek için komplo kurmaktan suçlu bulunarak yirmi yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Başvuranların oğlu, alıkondduğu süre boyunca sürekli olarak hücre hapsinde tutulmuş, Aralık 2020'de mahpus değişimi kapsamında Ermenistan'a iade edilmiş ve bir ruh sağlığı merkezine nakledilmiş, 2021 tarihinde evde tedavi için serbest bırakılmıştır. Başvuranların oğlunun ciddi akıl sağlığı sorunları ile tutukluluk sırasındaki durumu onu Mahkemeye şikâyetle bulunamayacak hale getiren bir zafiyete yol açmıştır. Mahkeme, başvuranların oğulları adına hareket etmelerine izin veren istisnai koşullar mevcut olduğuna karar vererek hükümetin kişi bakımından yetki itirazını reddetmiştir. AİHM, başvuranların oğlunun uzun süre hücre hapsinde tutulmasının zorunlu olup olmadığını, tedbirin orantılı olup olmadığını değerlendiren usuli bir güvenceye dayanmadığını, hücre hapsinin işkence ve kötü muamele yasağını ihlal ettiğine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, özgürlük ve güvenlik hakkı kapsamında başvuranın haksız tutukluluğa karşı uygun yasal güvencelere sahip olmaması nedeniyle tutukluluğunun yasallık kriterini sağlamadığını (Madde 5/1), yakalandıktan ancak 6 gün sonra hakim karşısına çıkarılmış olması nedeniyle de derhal hakim karşısına çıkarılma hakkının (Madde 5/3) ihlal edildiğine karar vermiştir.

I.V. /Estonya

Başvuru No. 37031/21

Karar tarihi : 10/10/2023

Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı (İhlal)

Letonya vatandaşı başvurucunun evlilik dışı bir ilişkisinden 2006 yılında bir oğlu olmuştur. Çocuğun doğum kaydında başka bir kişinin baba olarak kaydedilmesi üzerine başvuran Letonya mahkemelerinde babalığa itiraz davası açmıştır. Dava devam ederken anne, çocukla birlikte Estonya'ya taşınmış, çocuk 2018'de annenin yeni kocası tarafından Estonya'da evlat edinilmiştir. Biyolojik baba olan başvuran bu kez Estonya'da bir mahkemeden evlat edinme kararının iptalini talep etmiştir. Estonya Yüksek Mahkemesi 2021 yılında başvurucunun istemini reddederek, Letonya'da babalığı henüz onaylanmadığı için başvuranın yasal olarak davacı sıfatına sahip olmadığı, sonradan babalığı onaylansa bile, bunun

geriye dönük olarak evlat edinen babanın evlat edinme rızasını geçersiz kılmayacağına karar vermiştir. Nihayetinde Letonya mahkemeleri başvuru babalığını tanımış ve çocuğun doğum tarihinden evlat edinildiği tarihe kadar başvurucuyu baba olarak kaydetmiştir. Başvuran, biyolojik baba olarak kendisinin rızası olmadan oğlunun evlat edinilmesine izin verilmesinden şikayetçi olmuş, özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlali iddiasıyla başvuruda bulunmuştur. Yalnız Estonya aleyhine yapılan bireysel başvuruda AİHM, Estonya makamlarının evlat edinme işlemlerinde Letonya'da devam eden babalık davasından haberdar olmak için gerekli özen yükümlülüğünü yerine getirmediğini, iptal davasında ise tarafların çeşitli hak ve menfaatlerine ilişkin bir değerlendirme yapmayarak başvuranın davacı sıfatı üzerinden davanın reddedilmesinin Sözleşme'nin 8. maddesi bağlamında özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Internationale Humanitäre Hilfsorganisation E.V. /Almanya

Başvuru No. 11214/19

Karar tarihi : 10/10/2023

Md. 11- Dernek Kurma Özgürlüğü - İhlal Değil

Başvurucu insani yardım derneği, bağışlarının yaklaşık olarak yarısını yaptığı bir hayır kurumunun bir terör örgütü olan Hamas'ın parçası olduğunun tespit edilmesi üzerine kapatılmış, dernek malvarlığına el konulmuştur. 2006-2010 yılları arasında başvuru tarafından yapılan ilgili bağışlar toplam 2,5 milyon Euro tutarındadır. AİHM, derneğin yasaklanarak kapatılmasının Sözleşmenin 11. maddesi kapsamında örgütlenme özgürlüğüne bir müdahale olduğunu tespit ederek müdahalenin yasallık, meşru amaç, demokratik toplumda gereklilik kriterleri bakımından incelemiştir. Mahkeme yasal dayanağı bulunan yasaklama işleminin uluslararası terörizmle mücadele meşru amacıyla yapıldığını, Sözleşme'nin değerlerine aykırı faaliyetlerde bulunan derneklerin Sözleşme'nin güvence altına aldığı hakları yok etmek veya aşırı derecede sınırlamak amacıyla kullanılmasını yasaklayan 17. madde gereği, 11. maddenin korumasından yararlanamayacağını, devletlerin bu konuda geniş bir takdir marjına sahip olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, başvuru başlıca ilgi alanının Hamas'ın finanse edilmesi olduğu, aracı örgütleri bu maksatla değiştirdiğini, ne ulusal yargılamalarda ne de Mahkeme'ye yaptığı başvuruda, Hamas'ın şiddet içeren amaç ve eylemlerinden kendisini ayırmadığı ve kendisini Hamas ile özdeşleştirdiğini tespit etmiştir. AİHM, ulusal mahkemeler tarafından uygun bir dengeleme çalışması yürütüldüğünü, başvuru örgütlenme özgürlüğüne yapılan müdahalenin uluslararası terörizmin önlenmesi meşru amacıyla orantılı olduğuna ve dolayısıyla "demokratik bir toplumda gerekli olduğuna karar vermiş, yapılan müdahalenin ihlal teşkil etmediğine karar vermiştir.

S.S. /Macaristan
Başvuru No.56417/19 ve 44245/20
Karar tarihi: 12/10/2023

Yabancıların Topluca Sınır Dışı Edilmeleri Yasağı - İhlal
İşkence ve Kötü Muamele Yasağı (Usul Yönünden) - İhlal

Başvuru, Yemen ve Afganistan vatandaşı iki ailenin Budapeşte Havaalanında yakalanarak sınırdışı edilmelerine ilişkindir. Başvurucular sahte seyahat belgeleri kullanarak Macaristan'a girmeye çalıştıktan sonra sığınma başvurusunda bulunmuşlar ve Sırbistan'a sınırdışı edilmişlerdir. Mahkeme, Macaristan makamları tarafından Sırbistan'ın sığınma prosedürüne ilişkin Sözleşme'nin 3. maddesi açısından bir değerlendirme yapılmadığını, Sözleşmecî bir Devletin, korunan haklar açısından doğurabileceği riskleri uygun bir şekilde değerlendirmeden bir sığınmacıyı sınır dışı edemeyeceğini tespit etmiştir. AİHM, başvuranların sınır dışı edildikleri ülke olan Sırbistan'da yeterli bir sığınma prosedürüne erişip erişemeyeceklerini inceleme konusundaki usuli yükümlülüğünü yerine getirmediği sonucuna vararak işkence ve kötü muamele yasağının usul yönünden ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca başvuranların, Sırbistan'a sınırdışı edilmelerine karşı beyanlarını sunmaları için etkili bir fırsat verilmeden gönderilmelerinin toplu işlem niteliği taşıdığını, AİHS'e Ek 4 Nolu Protokolün 4. maddesi ile korunan yabancıların topluca sınır dışı edilmeleri yasağının da ihlal edildiğine karar vermiştir.

A.D. / Malta
Başvuru No.12427/22
Karar tarihi : 17/10/2023
Md. 3 İşkence ve Kötü Muamele Yasağı İhlal
Md. 5/1 Özgürlük ve Güvenlik Hakkı- İhlal

Md.13. Ekili başvuru hakkı ile birlikte İşkence ve Kötü Muamele Yasağı
- İhlal

Fildişi Sahili vatandaşı olan başvuran 2021 yılında düzensiz yollardan Malta'ya göç etmiştir. Başvuru tarihinde 18 yaşından küçük olduğunu iddia eden başvuran, geçmişte ebeveynlerini kaybetmiş, Libya'da hapsedilmiş ve işkenceye uğramış, tüberküloz hastası olmuştur. Başvuran ayrıca travma sonrası stres bozukluğu ile depresyondan rahatsızdır. Sağlık sorunlarına rağmen birkaç ay boyunca farklı merkezlerde belirli bir dönem yetişkinlerle birlikte yetersiz koşullarda hapsedilmiştir. Mahkeme, başvuranın sağlığı ve yaşı nedeniyle hassas

durumu dikkate alındığında, barındırıldığı yetersiz koşulların insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele teşkil ettiğini tespit etmiş, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın fiili alıkonma halinin uluslararası koruma başvurusuna ilişkin unsurların belirlenmesi için zorunlu olmadığını, fiili alıkonmanın keyfi olduğunu tespit ederek Sözleşmenin 5. maddesinin 1. Fıkrasının da ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, kötü muamele teşkil eden alıkonma koşullarına ilişkin olarak iki tür yardımın bu koşulların iyileştirilmesi ve bu koşullar nedeniyle uğranılan zararın tazmini şeklinde olabileceğini, başvuran açısından anayasal tazminat davalarının devam eden alıkonulma koşullarına ilişkin şikâyetler açısından etkili bir başvuru yolu olmadığını, Sözleşmenin 13. maddesi ile korunan etkili başvuru hakkının İşkence ve Kötü Muamele Yasağı ile birlikte alındığında ihlal edildiğine karar vermiştir.

Hovhannisyan ve Karapetyan / Ermenistan

Başvuru No.67351/13

Karar tarihi : 17/10/2023

Md. 2 - Yaşam Hakkı (Esas ve Usul)- İhlal

Başvuranlar, "Dağlık Karabağ Cumhuriyeti"nde zorunlu askerlik hizmeti sırasında, bir başka asker olan K.A.'nın silahlı saldırısı sonucu öldürülen iki askerin ebeveynleridir. Sabıkalı olan K.A., aralarında başvuranların oğulları ve müfreze komutanının da bulunduğu altı askeri vurarak öldürmüş ve ardından intihar etmiştir. AİHM, yetkililerin K.A.'nın karakteri ve geçmişi hakkında mevcut emarelere rağmen inceleme yapmadıklarını, nöbetten sonra silahların teslim alınmadığını, ölümleriyle sonuçlanan olayda müfreze komutanı da dahil personelin alkollü olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, zorunlu hizmet sırasında uygun askeri disiplini sağlamak ve ölümlerle sonuçlanan çatışmanın nedeni olduğuna inanılan şiddetin ortaya çıkmasını önlemek için herhangi bir önlem alınmaması nedeniyle, yetkili makamların başvuranların oğullarının askerlik hizmeti sırasında hayatlarını koruma konusundaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmeyerek Sözleşmenin 2. maddesi ile korunan yaşam hakkının esas yönünden ihlal edildiğini tespit etmiştir. Mahkeme, yaşam hakkına ilişkin usul yönünden, soruşturmanın bağımsız ve ivedi olmasına rağmen alkol tüketimi, K.A.'nın müfreze komutanı dışında diğer askerleri öldürme nedeni, erlerden birinin silah dışı yaralarının kaynağı, ana tanıklarından birinin örtüşmeyen ifadesi, olayla ilgili disiplin sorumluluğuna sahip yüksek rütbeli subayların rolü gibi konuların açıklığa kavuşturulmadığını, bu nedenle yaşam hakkına ilişkin etkili soruşturma yükümlülüğünün de ihlal edildiğine karar vermiştir.

Dimaksyan / Ermenistan

Başvuru No. 29906/14

Karar tarihi: 17/10/2023

Yaşam Hakkı (Usul ve Esas Yönünden) - İhlal

Etkili başvuru Hakkı (İhlal)

Başvuranın 18 yaşındaki oğlu zorunlu askerlik görevi sırasında silah arkadaşı tarafından kaza sonucu vurularak ölmüştür. Başvurucu, yetkililer tarafından oğlunun ölümünü engelleyecek gerekli önlemlerin alınmadığı ve etkili soruşturma yapılmadığından yakınmıştır. AİHM, Sözleşme'nin yaşam hakkını koruyan 2. maddesi kapsamında taraf devletin tüm yurttaşlara acil tıbbi destek sağlamakla yükümlü olduğunu, bu pozitif yükümlülüğün ölüme yol açan saldırıyı gerçekleştirenin bir kamu görevlisi olmadığı durumlarda da geçerli olduğunu, ayrıca bir kişinin şüpheli ve hayati tehlikeye sebebiyet verir şekilde yaralandığına yönelik gerekçeler mevcut olduğunda etkili ve resmi bir soruşturmanın yapılmasının gerekli olduğunu hatırlatmıştır. Mahkeme, yetkililerin, askerlere acil tıbbi yardım sağlanmasını düzenleyen mevcut yasal çerçeveyi uygulamadıklarını ve böylece askerlik hizmetinden kaynaklanan hayati riskleri etkili bir şekilde önleyemediklerini, kendi kontrolleri altındayken başvuranın oğlunun yaşam hakkını koruma konusundaki pozitif yükümlülüklerini ihlal ettiklerine karar vermiştir. Mahkeme, davada yürütülen soruşturmanın yeterince kapsamlı olmadığını ve bunun sonucunda vurulma olayını çevreleyen koşulların ve sonrasında meydana gelen olayların tümüyle aydınlatılmadığını, dolayısıyla usul yönünden yaşam hakkına ilişkin etkili soruşturma yükümlülüğünün de ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, ayrıca ilgili tarihteki Ermenistan yasalarının başvuranın oğlunun ölümü nedeniyle uğradığı manevi zarar için tazminat talebinde bulunmaya imkân vermemesi nedeniyle Sözleşme'nin 13. Maddesi ile korunan etkili başvuru hakkının da ihlal edildiğine karar vermiştir.

Luca / Moldova

Başvuru No. 55351/17

Karar tarihi: 17/10/2023

İşkence ve Kötü Muamele Yasağı (Usul ve Esas Yönünden) - İhlal

Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı- İhlal

İşkence ve Kötü Muamele Yasağı ile bağlantılı olarak Ayrımcılık Yasağı - İhlal

Başvuru, fiziksel ve psikolojik şiddete uğrayan bir kadının, kendisi ve çocukları için verilen koruma kararına uyulmaması ve yinelenen şiddetten korunamamasına ilişkindir. Başvurucunun eski eşi tarafından alınan koruma kararı şartlarının ihlal edilmesine ve devam eden saldırılara rağmen soruşturma

açılmamış, başvuranın koruma kararının uzatılmasına ilişkin talepleri reddedilmiştir. Nihayetinde verilen hapis cezası ertelenerek tazminat ödenmesine karar verilmiştir. Mahkeme, Moldova makamlarının başvurana yönelik tekrarlayan şiddet riskine ilişkin acil ve etkin bir değerlendirme yapma ve bu riski azaltma, başvurana koruma ve failin davranışlarına karşı operasyonel ve önleyici tedbirler alma görevlerini yerine getirmediğini, eylemsizlikleri ve caydırıcı önlemler almamaları nedeniyle failin başvurana saldırmaya ve taciz etmeye devam etmesine izin verdiklerini tespit etmiş, işkence ve kötü muamele yasağının esas yönünden ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın psikolojik şiddet ve fiziksel şiddete ilişkin inandırıcı iddiaları hakkında failin ivedilikle kovuşturulmasını ve cezalandırılmasını sağlamaya elverişli, etkili bir soruşturma yürütme görevini yerine getirmeyen yetkili makamların usul yönünden de Sözleşmenin 3. maddesi kapsamındaki işkence ve kötü muamele yasağını ihlal ettiklerini tespit etmiştir. Mahkeme, başvuranın velayeti boşanma sonrasında babaya verilen çocuklarıyla kişisel ilişki kuramayışına ilişkin olarak yerel makamların çocuklarla ilişki kurulmasına ilişkin hakları belirlerken aile içi şiddet olaylarını dikkate almamalarının yanısıra başvuranın çocuklarıyla temasını sürdürebilmesi için ivedi tedbirler de almamış olmalarının Sözleşmenin 8. maddesi kapsamında özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir. Mahkeme, yetkililerin eylemlerinin başvurana yönelik şiddetle başa çıkmada münferit bir başarısızlık veya gecikme olmadığını, şiddete göz yumulduğunu, vakaların bir kadın olarak başvurana yönelik ayrımcı bir tutumu yansıttığını, ayrımcı ifadeler ve gerekçeler kullanılarak koruma tedbirlerinin reddedildiği ve aynı olaylara dayanan bir ceza mahkumiyetinin beş yıl sonra verildiğini dikkate alarak işkence ve kötü muamele yasağı ile birlikte ele alındığında Sözleşmenin 14. maddesi ile korunan ayrımcılık yasağının da ihlal edildiğine karar vermiştir.

Bizdiga / Moldova

Başvuru No: 15646/18

Karar Tarihi: 17/10/2023

Adil Yargılanma Hakkı - İhlal

Özel Hayata Saygı Hakkı – İhlal

Başvurucu ile C. 2014'te evlenmişlerdir ve Mart 2015'te ortak çocukları doğmuştur. Kasım 2015'te anne olan C. çocuk ile birlikte evi terk etmiştir. Haziran 2016'daki boşanmadan sonra başvuru ile velayeti anneye verilen çocuğun kişisel ilişkisini bir yıllığına düzenleyen ve babanın çocuğu annenin konutunda olmak kaydıyla haftada 2 saatliğine görmesini öngören bir yıl geçerli resmi bir plan hazırlanmıştır. Bu plan hazırlanırken diğer etkenlerle birlikte başvuruçunun ev içi şiddet eylemleri de göz önüne alınsa da plan metninde bu hususa atıf yapılmadığından başvuru bu hususa karşı tezlerini ulusal mahkemeler önünde ileri sürememiştir. İstanbul Sözleşmesine de atıfta

bulunduğu kararda AİHM, aile içi şiddet iddialarının, çocuğun yüksek menfaatlerinin, annenin güvenliği ve başvuranın kişisel ilişki kurma hakkı üzerindeki etkileri nedeniyle büyük öneme sahip olduğunu, bu iddiaların uygun bir karar verme sürecinde ele alınması gerektiğini tespit etmiştir. Görüş saatlerinin ve koşullarının orantısız bir şekilde kısıtlı olduğu iddiasıyla yargıya başvuran başvurucunun davasının planın geçerli olduğu süre zarfında sonuçlandırılmaması ve aile içi şiddete ilişkin iddiaların incelenmemesi nedeniyle başvuranın velayete yönelik taleplerini ileri sürmesini engellediğine, başvuranın mahkemeye erişim hakkı ile özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Samsin / Ukrayna

Başvuru No: 38977/19

Karar Tarihi: 14/10/2023

Özel Hayata Saygı Hakkı – İhlal

Başvurucu 1995'te Yüksek Mahkeme yargıcı olarak atanmış, 2003'te emeklilik yaşı gelinceye kadar görev süresi uzatılmıştır. 2014 yılında, amacını Viktor Yanukoviç'in devlet başkanı olarak iktidarda olduğu dönemde demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakların alanlarında yaşanan olumsuz gelişmelerde rolü olan kamu görevlilerini ihraç etmek olarak açıklayan Devlet Arınma Yasası yürürlüğe girmiştir. Bu yasa Yanukoviç iktidarı sırasında görev yapan yüksek mahkeme yargıçlarının bu durumu yazılı olarak deklare etmesini şart koşmaktaydı. İlgili koşulları taşımasına rağmen bu yazılı deklarasyonu süresinde yapmayan başvuru emekli olmak için dilekçe vermiş fakat emekliliği Adalet Bakanlığının Yasa kapsamında yaptığı soruşturmanın sonuçlanmasına kadar ertelenmiştir. Soruşturma sonucunda başvuru emeklilik görevine emeklilik haklarından yoksun kılınarak ve kamu hizmetine 2024'ün sonuna kadar bir daha girmesi de yasaklanarak son verilmiştir. AİHM, başvuru emeklilik Arınma Yasasının kapsadığı olaylarla ilgili bireysel sorumluluğunun araştırılmaksızın kamu hizmetinden ihraç edilmesinin ve buna bağlı tedbirlerin Sözleşmenin 8. maddesi ile korunan özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Locascia ve diğerleri / İtalya

Başvuru No: 35648/10

Karar Tarihi: 19/10/2023

Özel Hayata Saygı Hakkı – İhlal ve İhlal Değil

Başvurucular Campania bölgesinde yaşıyan 19 İtalyan vatandaşıdır.1994'te bu bölgede 15 yıl boyunca sürecek olan belediye katı atık bertarafı sorununa yanıt olarak olağanüstü hal ilan edilmiştir. Bazı şehirlerde yollarda biriken çöp yığınları nedeniyle okullar kapanmış, katı atıklar geçici alanlarda toplanmak zorunda



**Evrensel Haklar
İçin Hukukçular
Derneği**

kalmıştır. 2010'da olağanüstü hal sona erince yeni çöp toplama ve bertaraf tesislerinin açılması gibi yeni önlemler alınmıştır. Bu arada başvurucuların evlerinin yakınındaki bir noktada bulunan özel sektöre ait bir bertaraf tesisi katı atık sahası olarak kullanılmasının sağlığa uygun olmadığına dair bir rapora rağmen 1980'lerden 2005'e kadar bu işte kullanılmıştır. 2020'den bu yana bölgede 15 yıl boyunca oluşan çevresel zararın giderilmesine dair bir plan ortaya konmamıştır. AİHM devlet görevlilerinin, 1994-2009 arasında Campania bölgesinde ilan edilen olağanüstü hâl sırasında çöp toplama, işleme ve bertaraf konularında düzgün bir uygulama sergilemekte yetersiz kalarak bölgede yaşayan kişilerin konut ve özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğine fakat başvurucuların olağanüstü halin sona ermesinden sonraki dönemde (2010 ve sonrasında) bahsedilen eksikliklerin konutlarını ve özel hayatlarını nasıl etkilediğini kanıtlayamadıkları gerekçesiyle ihlalden söz edilemeyeceğine karar vermiştir. Öte yandan, Mahkeme devlet görevlilerinin bahsi geçen bertaraf tesisinin katı atık depolamasına uygun olmamasına rağmen kullanılmasına karşı etkin önlemler almaması nedeniyle başvurucuların özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Israilov / Rusya

Başvuru No: 21882/09 ve 6189/10

Karar Tarihi: 24/10/2023

Yaşam Hakkı – İhlal

İşkence ve Kötü Muamele Yasağı – İhlal

Özgürlük ve güvenlik hakkı- İhlal

Başvurucu Çeçen asıllı bir Rus vatandaşı olup 2006 yılında Rusya'yı terk etmiştir. Başvurucunun oğlu Çeçenistan Devlet Başkanı Ramzan Kadirov'un gizli servisinde çalışmamak için 2004'te Çeçenistan'dan kaçmış, 2009'da Avusturya'da öldürülmüştür. Avusturya yetkilileri bu olayla ilgili Çeçen asıllı üç Rus vatandaşını mahkûm etmiştir. Avusturya yetkilileri soruşturma sırasında Kadirov da dahil olmak üzere üst düzey yetkililerin ne ölçüde suça dahil olduklarına dair Rus makamlarıyla yasal iş birliği talebinde bulunmuşlardır. Başvurucu oğlunun öldürülmesine ek olarak oğlunun yerini söylemesi için kaçırılmasından ve kendisine işkence edilmesinden şikâyet etmiştir. AİHM, Rus yetkililerin etkili soruşturma yapmayarak yaşam hakkını ihlal ettiğine, başvurucuya işkence yapılması ve bunun etkili soruşturmasının yapılmaması bakımından işkence yasağının ihlal edildiğine ve başvurucunun keyfi bir şekilde alıkonulması nedeniyle özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Myslihaka ve diğerleri / Arnavutluk

Başvuru No: 68958/17, 68965/17, 68970/17, 68976/17, 68985/17 ve 68993/17

Karar Tarihi: 24/10/2023

Serbest Seçim Hakkı – İhlal Yok

Başvuru mahkumların parlamento seçimlerinde oy kullanmasına ilişkindir. Başvurucular Arnavutluk vatandaşları eski mahkumlardır. 2015'te yürürlüğe giren Suçu Önleme Yasası uyarınca yasada sayılan belirli suçlardan mahkûm olmuş kişiler parlamento seçimlerinde oy kullanmaktan yasaklanmışlardır. AİHM, kısıtlamanın sınırlı sayıda kişiyi etkileyen belirli bir suç listesiyle sınırlı olduğunu, kısıtlamanın uygulanmasının işlenen suçun niteliğine ve ağırlığına bağlı olduğunu, kısıtlamanın hapis cezasının çekilmesiyle sona erdiğini dikkate alarak yasa ile öngörülen sınırlamanın serbest seçim hakkına yönelik müdahalesinin orantısız olmadığına karar vermiştir.

Memedova ve diğerleri / Kuzey Makedonya

Başvuru No: 42429/16, 8934/18 ve 9886/18

Karar Tarihi: 24/10/2023

Serbest Dolaşım Özgürlüğü – İhlal

Serbest Dolaşım Özgürlüğü dolayısıyla Ayrımcılık Yasağı - İhlal

Başvurucular Roman olup Kuzey Makedonya vatandaşlarıdır. 2014'te yaşanan sınır anlaşmazlıkları sırasında İçişleri Bakanlığı, Avrupa Birliğine potansiyel sığınma başvurularını engelleme amaçlı olarak başvuranların ülkeyi terk etmelerini engellemiştir. Mahkeme, işlemlere dayanak gösterilen talimatlarda veya söz konusu tarihte yürürlükte olan yasal hükümlerde herhangi bir ayrımcı ifade bulunmamasına rağmen, bu talimatların sınır görevlileri tarafından pratikte uygulanma şeklinin, orantısız sayıda Roman'ın yurtdışına seyahat etmesinin engellenmesine neden olduğu sonucuna varmıştır. Başvurucuların ayrımcılık iddialarına karşı yeterli idari ve yargısal kanıt sunamayan Kuzey Makedonya yetkililerinin savunmaları karşısında AİHM, Roman olmayanların sınırdan geçiş yapabildiklerine ilişkin ispat yükünün başvurucular üzerinde bırakılmasının başvuruculara aşırı bir usuli yük yüklediğini tespit etmiştir. Mahkeme, bir kısım başvurucular açısından serbest dolaşım özgürlüğünün ihlal edildiğini, bir kısım diğer başvurucular açısından da serbest dolaşım özgürlüğü dolayısıyla ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini tespit etmiştir.

K.P. / Polonya

Başvuru No: 52641/16

Karar Tarihi: 26/10/2023

Özgürlük ve Güvenlik Hakkı – İhlal

İşkence ve Kötü Muamele Yasağı- Kabul Edilemezlik

Başvurucu K.P. eşinin yönettiği bir şirket aracılığıyla 11.000 kişinin mağdur olduğu bir Ponzi şeması dolandırıcılığında nitelikli dolandırıcılığa yardım suçundan 2013'te tutuklanmış, 2019'da ilk derece mahkemesi tarafından 12 yıl 6 ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Yargılama süreci ikinci derece mahkemesinde halen devam etmektedir. K.P. tutuklu bulunduğu sırada bir cezaevi görevlisi tarafından hamile bırakılmıştır. Bahsi geçen cezaevi görevlisi de görevini kötüye kullanmak ve cinsel tacizden yargılanarak mahkûm edilmiştir. AİHM, başvurusunun 6 yılı aşan tutukluluğunun, davanın karmaşıklığı, mağdurların ve tanıkların sayısının fazlalığı dikkate alınsa bile tüm süreyi haklı çıkarmak için "yeterli" olarak kabul edilemeyecek gerekçelere dayandığını tespit etmiş, başvuranın toplam tutukluluk süresinin aşırı olduğu sonucuna varmış ve Sözleşmenin 5. maddesinin 3. fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir. İşkence ve kötü muamele yasağı kapsamında başvurusunun tutuklu iken hamile bırakılmasını ele alan Mahkeme, cezaevi görevlisine yönelik yürütülen soruşturmanın etkili olduğu, görevlinin aldığı hapis ve disiplin cezalarının ağırlığı ve tazminat yolunun da iç hukukta açık olduğu gözetildiğinde 3. madde kapsamında yapılan başvuruyu kabul edilemez bulmuştur.

Bild GmbH & Co. KG / Almanya

Başvuru No: 9602/18

Karar Tarihi: 31/10/2023

İfade Özgürlüğü – İhlal

Başvurucu şirkete ait internet haber sitesinde 2013'te Bremen'deki bir bardaki müşteriye orantısız şiddetle müdahale eden polis memurlarıyla ilgili bir haber yayınlamıştır. Haberde kullanılan kamera kaydında müşteriyi yere yatıran fakat şiddet uygulamayan polis memuru P'nin yüzü bulanıklaştırılmaksızın birkaç saniye boyunca gösterilmiştir. Haberdeki videoda polis memurlarının savunmasız müşteriye tekraren vurduğuna dair sesli yorumlar da bulunmaktadır. Haberin yayınından birkaç gün sonra yine aynı sitede şiddet olayının öncesine dair görüntüleri de içeren ikinci bir video daha yayınlanmıştır. İkinci videoda şiddet olayından önce müşterinin bar çalışanlarına yaptığı kaba davranışlar da yer almaktadır. P avukatı aracılığıyla mahkemeye başvurarak P'nin yüzü bulanıklaştırmadan video yayınlanmasına son verilmesini talep etmiş, ilk derece mahkemesi talebi kabul etmiş, karar daha sonra onanmıştır. AİHM, ilk video ile ilgili olarak basın özgürlüğü ile özel hayata saygı hakkı arasında dengeleme

faaliyetinin içtihadında belirtilen usulüne uygun olarak dikkate aldığını, konunun kamu yararına olan bir tartışmaya katkı, ilgili kişinin ne kadar tanındığı ve önceki davranışları, bilginin elde edilme yöntemi ve doğruluğu, yayının içeriği ve şekli, sonuçları ve uygulanan kısıtlamanın ciddiyeti bakımından değerlendirildiğini tespit etmiştir. Mahkeme, yayınlanan ikinci video ve sonrası bakımından yarışan haklara ilişkin dengeleme faaliyetinin yürütülmemiş olması dolayısıyla müdahalenin gerekliliğinin açıklanamadığını, bu nedenle başvurucunun Sözleşmenin 10. maddesi ile korunan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

Stott / Birleşik Krallık

Başvuru No: 26104/19

Karar Tarihi: 31/10/2023

Ayrımcılık Yasağı Bağlamında Özgürlük ve Güvenlik Hakkı – İhlal Yok

Başvurucu çocuğun cinsel istismarını da içeren çeşitli cinsel suçlardan mahkûm olmuş, 21 yıl hapis ve 4 yıllık gözetim süresi öngören bir cezaya çarptırılmıştır. Birleşik Krallık'ta yürürlükte olan infaz yasasına göre başvurucu mahkumiyetinin üçte ikisini tamamladıktan sonra bir değerlendirmeden geçirilerek risk unsuru taşımadığına karar verilirse tahliye edilecektir. Başvurucu bunun mahkumiyetinin yarısını tamamladıktan sonra otomatik olarak tahliye öngören diğer mahkûmiyet türüne tabi olan mahkumlara nazaran ayrımcılık teşkil ettiğini savunmuştur. AİHM, erken tahliye hükümlerini kapsayan farklı ceza rejimleri tesis edilmesinin farklı suç ve tehlike kombinasyonlarını uygun şekillerde karşılamak amaçlı olduğunu, bu amacın meşru bir amaç olduğunu kabul etmiştir. Mahkeme, ulusal yasa koyucunun takdir marjına işaret ederek farklı suç türleri arasında risk unsuru açısından farklı infaz rejimleri uygulamanın ayrımcılık yasağını ve özgürlük ve güvenlik hakkını ihlal etmediğine karar vermiştir.

A.A.K. /Türkiye

Başvuru No: 56578/11

Karar Tarihi: 03/10/2023

Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal Değil

Başvuru, başvuranın uygun tedaviyle iyileşmesi muhtemel olan zihinsel bir rahatsızlığa sahip olduğunun tespit edildiği yargılamaları müteakiben, savcılığın bildirim üzerine vesayet altına alınmasına ilişkindir. Karardan yaklaşık 4 yıl sonra düzenlenen sağlık raporuyla başvuranın vesayet altında tutulması için artık bir neden kalmaması üzerine başvuranın kısıtlılığın son verilmiştir. Başvuran, yerel mahkemelerin kendisine hukuki destek vermek üzere bir avukat sağlamak konusunda gerekli adımları atmamasından, vesayet altına alınmasına gerekçe gösterilen tıbbi raporlara yönelik itirazlarının cevapsız bırakılmasından şikâyetçi olmuştur. AİHM, başvuranın yargılamanın tüm aşamalarına katıldığını ve şahsen

dinlendiğini, argümanlarını ileri sürebildiğini, vesayet altına alınma tedbirinin başvuranın maddi çıkarlarını ve refahını koruma meşru amacıyla tutarlı olduğunu, tedbirin süreli olduğunu, amacı ve kaldırılmasını sağlamak için iç hukuk yolları bulunduğunu, müdahalenin başvuranın durumuna göre orantısız veya uygunsuz olmadığını tespit etmiştir. Mahkeme özel ve aile hayatına saygı hakkını koruyan 8. maddenin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Repeşco ve Repeşcu / Moldova

Başvuru No: 39272/15

Karar Tarihi: 03/10/2023

Md. 6/1 - Adil Yargılanma Hakkı- İhlal

Başvuranlar, hukuka aykırı yöntemlerle alınan ifadelerine dayanılarak mahkûm edildiklerini, daha önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında yaptıkları başvurunun dostane çözüm kapsamında Hükümet tarafından yapılan ve başvuranlar tarafından kabul edilen tek taraflı bir deklarasyon ile sonuçlandığını belirtmişlerdir. Başvuranlar haklarında verilen mahkûmiyet kararlarının kötü muamele yoluyla elde edilen delillere dayanmasına rağmen ulusal mahkemelerin yeniden yargılama taleplerini reddetmelerinin adil yargılanma haklarını ihlal ettiğinden şikayetçi olmuşlardır. AİHM, başvuranların aleyhlerinde delil olarak kullanılan ifadelerinin işkence ve kötü muamele yasağını düzenleyen Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı yollarla toplandığına dair muteber itirazlarının incelenmediğine bu nedenle adil yargılanma hakkını koruyan 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Durukan ve Birol / Türkiye

Başvuru No: 14879/20;13440/21

Karar Tarihi: 03/10/2023

Md.10- İfade Özgürlüğü- İhlal

Başvuranların sosyal medya paylaşımları nedeniyle haklarında terör örgütü lehine propaganda yapma ve Cumhurbaşkanı'na hakaret suçlarından verilen hapis cezalarına ilişkin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir. Başvurular, HAGB kararı dolayısıyla ifade özgürlüğünün ihlali iddiasına ilişkindir. AİHM, Anayasa Mahkemesine ait Atilla Yazar ve diğerleri kararına atıfta bulunarak AYM'nin hükmün açıklanmasının geri bırakılması tedbirinin uygulanması konusunda ulusal mahkemelere tanınan takdir yetkisini düzenleyen Ceza Muhakemeleri Kanununun 231. maddesinin yeterli usuli güvenceleri içermediği, bu nedenle kanun maddesinin AİHS ile güvence altına alınan haklara yönelik kamu makamlarının keyfi müdahalesine karşı gerekli korumayı sağlamadığı yönündeki tespitlerini benimsemiştir. AİHM, verilen HAGB kararları

ile gerekleŒen ifade 6zg6rl6đ6ne y6nelik m6dahalenin S6zleŒme'nin 10. maddesinin 2. fıkrası kapsamında kanunla 6ng6r6lmediği bu nedenle ihlale sebebiyet verdiğini tespit etmiŒtir.

Sàrl Couttolenc Frères / Fransa

Başvuru No: 24300/20

Karar Tarihi: 05/10/2023

Ek 1. Protokol6n 1. maddesi - M6lkiyet hakkı - İhlal Değil

Başvurucu Œirketin ticari faaliyeti kayak teleferikleri iŒletmektedir. 9 Ocak 1985 tarihli bir yasanın y6r6rl6đe girmesiyle kayak teleferikleri idari sorumluluk kapsamında bir kamu hizmeti haline gelmiŒtir. Başvurucu Œirket, 14 yıllık bir geiŒ d6nemi boyunca iŒletmesini 6zel hukuk kapsamında y6r6tm6Œ, ardından ilgili idari kurumla bir kamu hizmeti imtiyaz s6zleŒmesi imzalamıŒtır. Bu anlaŒmanın da sona ermesi 6zerine, kamu otoritesi iŒletmeyi devralmaya karar vermiŒ, bu da iŒletme iin gerekli ekipmanın idareye devredilmesiyle sonulanmıŒtır. Başvuran Œirket, kamu hizmeti imtiyaz s6zleŒmesinin imzalanmasından 6nce sahip olduğu varlıklara iliŒkin piyasa değerlerine karŒılık gelen bir tazminat almaması dolayısıyla m6lkiyetin korunması hakkından mahrum bırakıldığından Œikâyet etmiŒtir. AİHM, yapılan m6dahalenin b6lgesel planlama politikası kapsamında bir kamu hizmetinin devamlılığı gibi meŒru bir amaca sahip olduğunu, m6dahalenin m6lkiyetten yoksun bırakma teŒkil ettiği varsayımında dahi başvurunun yasanın y6r6rl6đe girmesinden sonra 28 yıldan fazla bir s6re boyunca s6z konusu tesislerden ticari olarak yararlandığını, devredilen varlıkların piyasa değerine tekab6l eden bir meblağın başvurana 6denmemesinin başvuranın m6lkiyet hakkına y6nelik 6zel ve aŒırı bir y6k teŒkil etmediğini tespit etmiŒtir. Mahkeme AİHS'e ek 1. Protokol6n 1. maddesi ile korunan m6lkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar vermiŒtir.

U.Y. / T6rkiye

Başvuru No: 58073/17

Karar Tarihi: 10/10/2023

Md 6/2 - Adil Yargılanma Hakkı - İhlal

Başvurucu, devlete ait bir Œirketin genel m6d6rl6đ6nde m6fettiŒ yardımcısı olarak alıŒırken 19 yaŒındaki bir kiŒinin, kendisi hakkında cinsel taciz Œikayetinde bulunması sonrasında alınan idari bir kararla g6revinden alınmıŒ ve depo alıŒanı olarak daha alt kademelili bir g6reve atanmıŒtır. Başvuran masumiyet karinesine aykırı Œekilde, esasen bir saldırının mağduru olmasına

rağmen idari birimlerin ve idare mahkemelerinin kendisini bir cinsel suçun faili gibi işleme maruz bırakmasından, kariyerine ve itibarına zarar verildiğinden yakınmıştır. AİHM, başvuran hakkında yürütülen ceza soruşturmasının kovuşturmayaya yer olmadığı kararıyla sonuçlanması karşısında, idare mahkemeleri önündeki yargılama sürecinde başvuranın cinsel tacizde bulunduğu açık olduğunu belirtilmesinin masumiyet karinesiyle bağdaşmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, Sözleşmenin 6. maddesinin 2. fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Pengezov / Bulgaristan

Başvuru No: 66292/14

Karar Tarihi: 10/10/2023

Md 6 – Adil Yargılanma Hakkı - İhlal

Md. 8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal

Başvuru, temyiz mahkemesinde yargıç olan başvuruçunun daha önce askeri istinaf mahkemesinde görev yaptığı sırada yönettiği kamu ihaleleriyle ilgili işlediği iddia edilen suçlar nedeniyle hakkında yürütülen ceza yargılamasında yargının otoritesini koruma gerekçesiyle görevinden uzaklaştırılmasına ilişkindir. Başvuran, hakkında beraat kararı verilmesine rağmen görevine iade edilmemiştir. AİHM, göreve iade edilmeme kararına ilişkin başvuran tarafından ileri sürülen argümanların yeterli kapsamda incelenmediğini, başvuranı görevinden uzaklaştıran tedbirin kötüye kullanıma karşı yeterli güvencelere sahip olmadığını, tedbirin ilgili ve yeterli gerekçelere dayanmadığını ve meşru amaçla orantılı bulunmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, başvuranın adil yargılanma hakkı ile özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Total S.A. ve Vitol S.A. / Fransa

Başvuru No: 34634/18;43546/18

Karar Tarihi: 12/10/2023

Md 7 – Kanunsuz Ceza Olmaz - İhlal Değil

İlk başvuran şirket olan Total S.A., Total grubunun ana şirketi olup merkezi Fransa'da, ikinci başvuran şirket olan Vitol S.A.'nın merkezi ise İsviçre'de bulunmaktadır. Dava, başvuran şirketlerin yabancı kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan mahkûm edilmeleriyle ilgilidir. Başvuran şirketler, Birleşmiş Milletlerin "gıda karşılığı petrol" programına aykırı olarak yabancı kamu görevlilerine rüşvet vermekten suçlu bulunmuş mahkûm edilmişlerdir. Yerel mahkemeler, başvuran şirketlerin, BM tarafından oluşturulan planı atlamalarını

isteyen Iraklı liderlere "ek ücret" olarak adlandırılan gizli komisyonların ödenmesini kabul ettiklerini ve ilgili meblağları ödediklerini tespit ederek mahkûmiyet kararı vermiştir. AİHM, işlemlerin yapıldığı tarihte yürürlükte olan kanunun erişilebilir ve yeterince öngörülebilir olduğunu, ulusal ceza kanununun ve uluslararası hukuk kurallarının uygulanabilir olduğunu tespit etmiş, kanunsuz ceza olmaz ilkesini düzenleyen Sözleşme'nin 7. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

C.P. ve M.N. / Fransa

Başvuru No: 56513/17;56515/17

Karar Tarihi: 12/10/2023

Md. 8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal Değil

Başvuran M.N. 2005-2012 arasında eski partneriyle 2012'den itibaren diğer başvuran C.P. ile birlikte yaşamıştır. C.P., M.N'nin ikinci çocuğu N.'nin yasal olarak babası konumundaki eski partnere karşı babalığa itiraz davası açmış, kendisinin baba olduğunun tespit edilmesini talep etmiştir. Buna paralel olarak, M.N. iki çocuk hakkında dönüşümlü ikamet düzenlemeleri yapılması için başvuruda bulunmuş, ilgili yargılamada C.P'nin açtığı soybağına ilişkin davaya atıfta bulunmuştur. Başvuranlar, yerel mahkemeler tarafından başvuranın babalığa itiraz davasının incelenmeksizin reddedilmesinden şikayetçi olmuşlardır. Başvuranlar ret kararının bir usul kuralının çok katı ve aşırı şekilci olarak uygulanması dolayısıyla verildiğini, özel ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. AİHM, verilen kararla çocuk ile kişisel ilişki kurmaktan tümüyle mahrum kalınmadığını, yerel mahkemelerin kademeli olarak genişletilmiş erişim ve konaklama hakları ile dönüşümlü ikamet hakkı tanıyarak çocukla yakın bir ilişki sürdürülmesine olanak sağladığını tespit etmiştir. Mahkeme, uygulanan beş yıllık süre kuralının özel ve aile hayatına saygı hakkının özüne zarar vermeden, ilgili menfaatler arasında adil bir denge kurduğunu tespit etmiş, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Stoianoglo /Moldova

Başvuru No: 19371/22

Karar Tarihi: 24/10/2023

Md 6 – Adil Yargılanma Hakkı - İhlal

Başvuru, bir savcı olan başvuranın görevini kötüye kullandığı iddiasıyla ilgili olarak hakkında bir milletvekili tarafından şikâyette bulunulması sonrasında başvuru otomatik olarak görevinden uzaklaştırılmasına ve karara karşı yargı denetiminin bulunmamasına ilişkindir. AİHM, bir Cumhuriyet Savcısına



**Evrensel Haklar
İçin Hukukçular
Derneği**

yönelik görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasının Sözleşme kapsamında kendi başına bir sorun teşkil etmediğini, ancak görevden uzaklaştırma mekanizmasının keyfi olarak kullanılmasını önlemek için usule ilişkin güvencelerin mevcut olması gerektiğini tespit etmiştir. Mahkeme, savcıların atamalarına, görevden alınmalarına ilişkin davalarda yürütme ve yasamadan bağımsız bir makamın müdahalesi de dahil olmak üzere, usuli adaletin artan önemine dikkat çekmektedir. Başvuran, kendisini iki yıldan fazla bir süre boyunca savcı olarak görevlerini yerine getirmekten ve ilgili maaşları almaktan mahrum bırakan görevden uzaklaştırma tedbiriyle ilgili olarak herhangi bir adli korumadan yararlanmadığına dikkat çekerek, başvuranın mahkemeye erişim hakkının özüne zarar verildiğine, Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Pajak ve diğerleri/ Polonya

Başvuru No: 25226/18;25805/18;8378/19;43949/19

Karar Tarihi: 24/10/2023

Md.6 – Adil Yargılanma Hakkı – İhlal

Md.8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Bağlamında Md. 14 Ayrımcılık Yasağı – İhlal

Başvuru, hâkimler için emeklilik yaşını kadınlar için 60'a ve erkekler için ise 65'e indiren ve bir hâkimin emeklilik yaşına ulaştıktan sonra görevine devam edebilmesini Adalet Bakanı ve Ulusal Yargı Konseyi'nin iznine bağlayan mevzuat değişikliklerine ilişkindir. AİHM, yargıçların yasama ve yürütme erklerinin keyfi kararlarına karşı korunması gerektiği belirtmiş, ihtilafli bir tedbirin hukuka uygunluğunu denetlemesinin ancak bağımsız bir yargı denetimi ile mümkün olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, başvuru konusu olayda Adalet Bakanı ve ilgili konsey tarafından her bir başvurulanla ilgili olarak karar alınabilmesinin, yürütme eliyle yargı bağımsızlığına ve yargı görevinin korunmasına yönelik keyfi ve hukuka aykırı bir müdahale teşkil ettiğine karar vermiştir. AİHM, başvuranların mahkemeye erişim hakkının özüne dokunulduğu sonucuna varmış, düzenlemenin aynı mesleğin üyeleri için zorunlu emeklilik yaşı konusunda cinsiyete dayalı olarak açıkça bir muamele farklılığı getirdiğini tespit etmiştir. Mahkeme, ayrıca başvuranların çalışma hayatlarının, benzer durumdaki erkek yargıçlardan beş yıl önce sona erdiğini ve zorunlu erken emekliliklerinin, kariyerleri ve mesleki ve kişisel gelişimleri üzerindeki olumsuz etkilerinin açık olduğunu tespit etmiştir. AİHM, Sözleşmenin mahkemeye erişim hakkını koruyan 6. maddesinin ihlaline, özel hayata saygı hakkını koruyan 8. Maddesi ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağını düzenleyen 14. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.